

Projekt

z dnia 15 lutego 2022 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY ZIELONKI**

z dnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie
Zielonki na lata 2022 - 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.), art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.), art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.) Rada Gminy Zielonki stanowi, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zielonki na lata 2022 – 2025 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zielonki.

§ 3. Traci moc uchwała nr XXXII/82/2021 Rady Gminy Zielonki z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zielonki na 2022 rok.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Zielonki.

Przewodniczący Rady
Gminy Zielonki

Mirosław Golanko

**Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych
oraz
Przeciwdziałania Narkomanii
w Gminie Zielonki na lata 2022 - 2025**

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	2
II. Organizacja programu	3
III. Podstawy prawne	3
IV. Cele i działania	4
V. Diagnoza problemów związanych z uzależnieniami	5
1. Źródła danych	7
2. Cele i ogólne założenia badania	7
3. Problematyka badawcza	8
4. Badanie mieszkańców Gminy Zielonki.....	9
5. Badanie uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Zielonki	10
6. Aktualna kondycja psychiczna mieszkańców gminy Zielonki	12
7. Dostępność napojów alkoholowych	14
VI. Finansowanie	15
VII. Koordynacja i realizacja programu.....	16
VIII. Monitorowanie problemu uzależnień.....	16
IX. Punkt Informacji i Wsparcia Rodziny.....	17
X. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	18
XI. Wykaz zadań realizowanych w ramach programu.....	20

I.WSTĘP

Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorządy gmin art. 7 ustawy o samorządzie gminnym, a zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z zapisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonywane są poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje do powstrzymania się od spożywania alkoholu;
- działalność wychowawczą i informacyjną;
- ograniczanie dostępności alkoholu;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii dotyczą w szczególności:

- działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej;
- leczenia, rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych;
- ograniczania szkód zdrowotnych i społecznych;
- nadzoru nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- zwalczania niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- nadzoru nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Zgodnie z art. 4¹ ww. ustawy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. Realizacja tych zadań jest prowadzona w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, stanowiącego część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, uchwalanego przez Radę Gminy. W celu realizacji programu Wójt Gminy Zielonki m.in. powołał Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w szczególności inicjującą działania oraz podejmującą czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Szkodliwe używanie alkoholu oraz narkotyków powoduje szkody zdrowotne i społeczne takie jak: naruszenie zasad bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Problemy związane z alkoholem oraz innymi substancjami psychoaktywnymi powodują także wysokie koszty ekonomiczne ponoszone przez państwo. Koniecznym staje się podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia popytu i podaży tych środków oraz realizacji zadań mających na celu redukcję szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Szczególnie istotne jest, by działania te podejmowane były już na poziomie lokalnym. Wszelkie działania redukujące tego typu szkody i zapobiegające powstawaniu problemów stanowią

podstawę do przywracania równowagi zdrowotnej i społecznej osoby uzależnionej oraz innych współuzależnionych. Zadania w zakresie redukcji szkód dotyczą wszystkich grup społecznych i stanowią usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży najczęściej w formie programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji, oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii.

II. ORGANIZACJA PROGRAMU

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zielonki, określa strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków oraz ułatwianie wychodzenia z nałogu używania wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych i elektronicznych papierosów. Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin. Budowanie w Gminie Zielonki spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień, opiera się na wdrażaniu programów profilaktycznych i terapeutycznych. Działania te przedstawia niniejszy Program, uwzględniający rozwiązywanie problemów, które dotyczą uzależnień od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych, a także przemocy związanej z uzależnieniem. Sposoby realizacji zadań określonych w Programie dostosowane są do potrzeb i możliwości ich realizowania w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe. Niniejszy program opracowany został w oparciu o obowiązujący stan prawny, tj. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025. Przy opracowaniu niniejszego Programu uwzględnione zostały wskazówki wynikające z Rekomendacji Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Program bierze pod uwagę istniejący potencjał, zakłada kontynuację dotychczasowych działań podejmowanych od wielu lat. Zadania przewidziane do realizacji, zapisane w poniższym programie są kontynuacją działalności prowadzonej w latach ubiegłych.

III. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek uchwalania niniejszego Programu wynika z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii. W realizacji zadań zawartych w Programie szczególne zastosowanie mają następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.);

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2469);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1956, 2469);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1038 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.).

Strategie

1. Narodowy Program Zdrowia 2021-2025.
2. [Małopolski Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym na lata 2022-2026](#)
Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Zielonki na lata 2016 – 2022;

IV. CELE I DZIAŁANIA

Celem głównym Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Zielonki, podejmowanie działań zmierzających do zmiany struktury spożycia i wzorów używania napojów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, a także prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Zadania

- I. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem;
- II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe lub narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

- III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- IV. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii;
- V. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- VI. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.
- VII. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Wykaz planowanych działań do corocznej realizacji zamieszczony jest w Załączniku nr. 1 do Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zielonki na lata 2022 - 2025

V. DIAGNOZA PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH Z UZALEŻNIENIAMI

Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia ludzi. Większe ryzyko niesie za sobą tylko palenie tytoniu i nadciśnienie tętnicze. Alkohol wpływa na osłabienie systemu odpornościowego organizmu. Skutkiem tego jest m.in. zwiększone ryzyko występowania pewnych odmian raka, zwłaszcza przełyku, wątroby, części nosowej gardła, krtani i tchawicy oraz raka sutka u kobiet. Alkohol wywołuje też niedobory witamin i innych pierwiastków niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania organizmu. Następstwem owych niedoborów są zaburzenia widzenia, zmiany skórne, zapalenie wielonerwowe, zmiany w błonach śluzowych i szpiku kostnym, zaburzenia procesów rozrodczych, szkorbut i inne. Alkohol wywołuje znaczące zaburzenia w funkcjonowaniu psychicznym człowieka: bezsenność, depresję, niepokój, próby samobójcze, zmiany osobowości, amnezję, psychozę alkoholową.

Komisja Europejska, w raporcie „Stan zdrowia w Unii Europejskiej”, uznaje alkoholizm za ważny determinant stanu zdrowia obywateli Wspólnoty. Wykazuje się silną korelację

między ilością wypadków drogowych, a spożywaniem alkoholu. Ilość alkoholików w populacji wpływa również na poziom zabójstw i samobójstw.

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowania narastania jej objawów i szkód zdrowotnych z nią związanych.

W świetle nowoczesnej wiedzy uzależnienie od alkoholu jest chorobą wieloczynnikową, bio - psycho - społeczną, uszkadzającą funkcjonowanie człowieka w sferze somatycznej, psychologicznej, społecznej i duchowej. Szukanie coraz to nowszych sposobów, ułatwiających rozwiązywanie życiowych problemów oraz rozładowywania napięcia, doprowadziło do „rozpowszechniania się” uzależnień, głównie alkoholizmu i narkomanii, coraz też częściej pojawiają się w społeczeństwie polskim, obok uzależnień od substancji psychoaktywnych, także uzależnienia od tzw. czynników behawioralnych m.in. są to uzależnienia od hazardu, Internetu, gier komputerowych.

W roku 2021 na zlecenie Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych została przygotowana Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Zielonki oraz Raport z badania Problemów Społecznych w Środowisku Szkolnym.

Badaniem objęto:

- a) Dorosłych mieszkańców GZ
- b) Uczniów z terenu GZ

Tab. 1. Struktura spożycia napojów alkoholowych w Polsce w procentach w przeliczeniu na 100% alkoholu w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Wyroby spirytusowe	34,6%	37,8%	38,5%
Wino i miody pitne	7,5%	7,6%	8,0%
Piwo	57,9%	54,6%	53,5%

Źródło: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, online: <http://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>

1. ŹRÓDŁA DANYCH DIAGNOZY PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH Z UŻYCIEM SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Informacje dotyczące diagnozy problemów uzależnień w Gminie Zielonki zostały opracowane na podstawie:

- ✓ Diagnozy problemów społecznych terenie Gminy Zielonki;
- ✓ Raportu z badania problemów społecznych w środowisku szkolnym na terenie Gminy Zielonki;

- ✓ Raportu GOPS Zielonki „Diagnoza lokalna zjawiska przemocy i zasoby instytucjonalne”;
- ✓ Raportu z Zakupu kontrolowanego w Gminie Zielonki;
- ✓ Raportu z badania „Kondycja mieszkańców gminy Zielonki w czasie pandemii COVID-19” Opracowanie dr Karolina Kmieciak-Jusięga, pracownik naukowo-dydaktyczny Katedry Nauk o Rodzinie Akademii Ignatianum w Krakowie;
- ✓ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zielonki na lata 2016 – 2022;
- ✓ Informacji dotyczących problematyki uzależnień, będących w posiadaniu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ponadto do diagnozy pozyskano informacje od podmiotów współpracujących przy realizacji zadań określonych w Gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla gminy Zielonki , w tym:

- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- Jednostek Urzędu Gminy w Zielonkach;
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

2. CELE I OGÓLNE ZAŁOŻENIA DIAGNOZY SPOŁECZNEJ GMINY ZIELONKI

Diagnoza społeczna Gminy Zielonki ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych na terenie gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- Zidentyfikowania problemów uzależnień wśród dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców i sprzedawców;
- Zidentyfikowania problemu przemocy w rodzinie;
- Zidentyfikowanie problemu przemocy rówieśniczej wśród uczniów;
- Zidentyfikowanie skali problemów uzależnień behawioralnych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców gminy;
- Zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe;
- Określenia skali oraz zakresu problemów uzależnień;
- Zidentyfikowania skutków występujących problemów;
- Pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

3. PROBLEMATYKA BADAWCZA DIAGNOZY

Celem przeprowadzonych badań była analiza wybranych problemów społecznych, występujących na terenie Gminy Zielonki. Badany obszar dotyczył poniższych kwestii:

- **Problem alkoholowy (alkoholizm)** - według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”. Problem alkoholowy jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społeczeństwa polskiego.
- **Problem narkotykowy (narkomania)** - według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”.
- **Problem nikotynowy (nikotynizm)** - jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm.
- **Zjawisko przemocy w rodzinie** - ten rodzaj przemocy często określany jest także mianem „przemocy domowej”. W polskim porządku prawnym charakterystykę i definicję zjawiska przemocy w rodzinie zawiera Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Wskazano w niej, iż za „przemoc w rodzinie” uważa się jednorazowe lub powtarzające się wielokrotnie „umyślne działanie lub też zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste” członków danej rodziny lub osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących ze sprawcą tego rodzaju zachowań. Podobną charakterystykę tego zjawiska zawarto w Kodeksie Karnym (art.207 K.K.), w którym istnieje pojęcie „znęcania się” fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub „inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny”.

Charakterystyczną cechą przemocy w rodzinie jest wykorzystanie przez sprawców posiadanej siły i dominacji nad innymi członkami rodziny, w celu podporządkowania ich i zmuszenia do określonych zachowań. Z tego powodu osobami doznającymi przemocy są najczęściej osoby, które w strukturze danej rodziny są zależne od swych opiekunów lub bliskich.

4. BADANIE MIESZKAŃCÓW GMINY ZIELONKI

Badania wśród mieszkańców zostały wykonane za pomocą metodą CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej). Wykorzystane techniki badawcze opierały się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety oraz umieszczeniu linku odnoszącego się do ankiety internetowej na głównej stronie Urzędu Gminy Zielonki. Uzupełnione przez dorosłych mieszkańców ankiety zostały odesłane w formie elektronicznej w postaci zestawienia wszystkich danych, co zapewniło badanym pełną anonimowość.¹

Próba składająca się z dorosłych mieszkańców Gminy Zielonki została poproszona o wypełnienie ankiety, w której udzielali oni odpowiedzi na pytania dotyczące problemów społecznych. Dostęp do ankiety został opublikowany na stronie internetowej Urzędu Gminy Zielonki.

Badania zostały przeprowadzane od kwietnia do maja 2021 roku w formie on – line. W badaniu łącznie wzięło udział 200 dorosłych osób. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

W kwestionariuszu znalazły się pytania odnoszące się do kwestii alkoholu, narkotyków, zjawiska przemocy oraz działań gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy, i problemów społecznych. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dorosłych mieszkańców.

Pełne wyniki badań dostępne są w Diagnozie „Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Zielonki.”

Badanie zostało podzielone na bloki dotyczące następujących problemów:

SPOŻYWANIE ALKOHOLU

ZAŻYWANIE NARKOTYKÓW I DOPALACZY

PRZEMOC

¹ Diagnoza Problemów Społecznych na terenie Gminy Zielonki, Ogólnopolska Grupa Szkoleniowa, Zielonki 2021r.

5. BADANIE UCZNIÓW Z TERENU GMINY ZIELONKI

Uczniowie byli badani za pomocą ankiety internetowej. Badanie zostało przeprowadzone w październiku 2021 r. Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych:

- przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym;
- używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych, w tym picia alkoholu;
- palenia papierosów oraz używania narkotyków i dopalaczy;
- używania komputera i zagrożenia cyberprzemocą.

W badaniu wzięło udział 386 uczniów z terenu Gminy Zielonki. 203 uczniów klas piątych i szóstych szkół podstawowych. W grupie badanych znalazło się 105 uczennic i 98 uczniów oraz 186 uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych z terenu gminy Zielonki; w tym 93 uczennice i 93 uczniów.

Przemoc i agresja

Jak wynika z diagnozy agresja i przemoc jest obecna w środowisku szkolnym uczniów gminy Zielonki. Część uczniów przyznaje, że osobiście doświadczyło w szkole przemocy. Takie sytuacje potwierdziło 17,73% uczniów klas piątych i szóstych oraz 22,58% uczniów klas siódmych i ósmych.

Agresja i przemoc w szkole przejawia się głównie w różnych formach napastliwości czy dokuczliwości jednych uczniów wobec innych (impulsywnym uderzeniu, zwymyślaniu, złośliwym podstawieniu nogi itp.) bądź w używaniu przez jakąś grupę dzieci siły czy pośredniej przemocy wobec słabszych, aby ich zastraszyć, podporządkować, uzyskać od nich pożądane "usługi" i dobra (np. pieniądze, atrakcyjne przedmioty). Należy zatem kontynuować projekty skupiające się na profilaktyce problemów agresji i przemocy, ukierunkowane na wszystkich uczniów. Planowane działania powinny być dostosowane do skali realnych problemów w różnych grupach wiekowych i obejmować przede wszystkim:

- Wsparcie rozwoju praktycznych umiejętności uczniów w zakresie radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, przyjmowania perspektywy innych oraz empatii.
- Ułatwianie dostępności informacji na temat instytucji świadczących pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy, gdyż jak wskazują wyniki istnieje spora grupa uczniów nie posiadająca wiedzy w tym zakresie.
- Wzmacnianie czynników chroniących wśród dzieci i młodzieży.

Substancje psychoaktywne, papierosy

Procent zażywania substancji psychoaktywnych wzrasta dość dynamicznie wraz z wiekiem badanych uczniów.

Część badań dotycząca postaw uczniów wobec różnego rodzaju substancji psychoaktywnych pozwoliła na ocenę poziomu zagrożeń z nimi związanych. Analizując szczegółowe dane zauważamy, że wraz z wiekiem wzrasta możliwość dostępu do używek jakimi są papierosy, alkohol czy też narkotyki. Bardzo ważna jest tu również rola rodzica. Jak się okazało w obydwu grupach wiekowych rodzice cieszą się bardzo wysokim zaufaniem i uczniowie przyznają, że chętnie dzielą się z nimi swoimi problemami. Należy pamiętać, że młody człowiek, który ma zapewnione poczucie bezpieczeństwa i funkcjonuje w środowisku, w którym czuje się dobrze, jest mniej podatny na kontakt z używkami, chętniej rozmawia o swoich problemach. Istotne jest zatem budowanie pozytywnego klimatu społecznego, który daje młodemu człowiekowi możliwość rozwijania kompetencji społecznych takich jak asertywność, umiejętność podejmowania odpowiedzialnych decyzji czy poczucia własnej wartości.

Cyberprzemoc

Większość badanych wie czym jest cyberprzemoc. Wiedzę na ten temat potwierdziło 64,53% uczniów klas piątych i szóstych oraz 82,26% uczniów klas siódmych i ósmych. Osobiste doświadczenie hejtu potwierdziło 16,26% badanych uczniów klas młodszych oraz 18,28% uczniów klas starszych.

Reasumując powyższe, w ramach działań profilaktycznych zaleca się:

- Realizowanie programów profilaktycznych z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, poszerzenie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.
- Przekazywanie informacji na temat niebezpieczeństwa, jakim jest zawieranie nowych znajomości w Internecie.
- Realizowanie projektów profilaktycznych dotyczących zagadnienia przemocy rówieśniczej z naciskiem na cyberprzemoc i hejt. Ważnym jest podejmowanie działań ukierunkowanych na poszerzenie wiedzy na temat zagrożeń związanych z cyberprzemocą i hejtem oraz kształtowanie od najmłodszych lat wrażliwości wobec takich zjawisk. Posiadanie takiej wiedzy sprawi, że uczniowie nie będą obojętni wobec takich form przemocy, a co więcej będą potrafili w odpowiedni sposób na nią zareagować.
- Przekazywanie informacji na temat organizacji czy serwisów internetowych pomagających w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.²

Pełne wyniki badań dostępne są w Raporcie z badania przeprowadzonego przez Centrum Rozwoju Edukacji i Kompetencji INVESIS Polska „Diagnoza Społeczna – problemy społeczne w środowisku szkolnym wśród uczniów klas V- VIII na terenie Gminy Zielonki.

² Diagnoza Społeczna – problemy społeczne w środowisku szkolnym wśród uczniów klas V- VIII na terenie Gminy Zielonki, Centrum Rozwoju Edukacji i Kompetencji INVESIS Polska, Zielonki 2021 r.

6. AKTUALNA KONDYCJA PSYCHICZNA MIESZKAŃCÓW GMINY ZIELONKI

W wyniku lockdownu spowodowanego pandemią wirusa Covid-19 wiele osób odczuwało szereg konsekwencji dotyczących kondycji psychicznej i zdrowia psychicznego.

Na podstawie kontaktu i rozmów z mieszkańcami Gminy Zielonki prowadzonych przez pracowników socjalnych działających na co dzień w społeczności lokalnej wyraźnie widać konsekwencje pandemii. Jedną z wspomnianych konsekwencji jest niewątpliwie nasilenie objawów chorobowych u osób mających trudności. Pogłębiające się kryzysy, nasilenie objawów depresyjnych oraz lękowych, to najczęstsza grupa trudności z którymi na co dzień muszą borykać się mieszkańcy doświadczający kryzysu psychicznego. Osoby zgłaszające chęć spotkań z psychologiem lub psychoterapeutą, sygnalizują pogorszenie stanu zdrowia i nawrót choroby. Wiele osób informuje również o pojawieniu się wspomnianych trudności po raz pierwszy w życiu. W wyniku izolacji społecznej, braku poczucia bezpieczeństwa, niejednokrotnie realne poczucie zagrożenia, a nawet w skrajnych przypadkach strach przed śmiercią, powodują pojawienie się zaburzeń natury lękowej oraz depresyjnej. Dzięki wsparciu oraz codziennej pracy osób pracujących w środowisku lokalnym udaje się przekierować mieszkańców potrzebujących pilnej pomocy i wsparcia do odpowiednich specjalistów.

Jedną z poważniejszych konsekwencji pandemii i izolacji społecznej jest coraz częstsze występowanie trudności dotyczących uzależnienia i nadużywania środków psychoaktywnych. Rozmawiając z mieszkańcami gminy, można zauważyć kilka głównych przyczyn, które spowodowały nasilenie problemów z uzależnieniem od alkoholu tych osób lub członków ich rodzin. W sytuacji dużego stresu i napięcia oraz braku wsparcia i kontaktu z innymi, taki rodzaj radzenia sobie z napięciem jest bardzo częsty. Jednym z powodów jest sytuacja związana z brakiem poczucia bezpieczeństwa finansowego, a nawet utratą pracy i stałości zatrudnienia. Lockdown spowodował konieczność zamknięcia firm, częściowe zwolnienia, zastój w niektórych branżach. Powody te w znaczny sposób wpływają na nasilenie trudności związanych z uzależnieniem od alkoholu oraz wybieranie tego sposobu radzenia sobie z napięciem. Inną przyczyną jest również element związany z kondycją psychiczną rodzin mieszkańców. Dla wielu osób konieczność przystosowania się do realności nauki i pracy zdalnej była bardzo trudna i budziła wiele napięć. Część dzieci i młodzieży w wyniku izolacji i konieczności nauki zdalnej zaczyna doświadczać zaburzeń lękowych i depresyjnych oraz uzależnień behawioralnych np. od gier komputerowych i Internetu. Ten element również w bezpośredni sposób wpływa na kondycje psychiczną rodziców i w bardzo widoczny sposób wpływa na doświadczanie kryzysów psychicznych w tym nasilenia uzależnienia.

Specjaliści pracujący w Punkcie Informacji i Wsparcia Rodziny w Zielonkach, wśród osób korzystających ze wsparcia wyraźnie zauważają poprawę sposobów radzenia sobie ze stresem oraz osłabienie wyżej wspomnianych konsekwencji pandemii Covid -19 (lockdownu). Sytuacja, w której mogą w niedługim czasie uzyskać wsparcie i pomoc odpowiednich specjalistów, kontakt z pracownikami Gminy powodowała, iż mogli znacznie lepiej poradzić sobie z odczuwanym kryzysem, a to niejednokrotnie stanowiło jedyną możliwość pomocy.

Obecnie podczas sesji psychoterapeutycznych oraz kontaktu z pracownikami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zauważalne są coraz częstsze obawy mieszkańców

gminy związane z zagrożeniem wystąpienia kolejnej fali pandemii oraz zagrożeniem kolejnego lockdownu co wiąże się z obawą i lękiem przed kryzysem ekonomicznym i na rynku pracy.

Tym samym pomoc oferowana przez specjalistów pracujących w Punkcie Informacji i Wsparcia Rodziny jest niezbędna. Dzięki dostępności takich specjalistów jak psycholog, psychoterapeuta, prawnik, terapeuta, pedagog mieszkańcy gminy w sytuacji kryzysu mogą uzyskać wsparcie. Ogromne znaczenie ma również fakt, że wspomniana pomoc jest bezpłatna i łatwo dostępna. Ma to tym większe znaczenie jeżeli weźmiemy pod uwagę trudną sytuację ekonomiczną wielu osób oraz brak dostępności szeregu specjalistów również w wyniku pandemii (jako przykład można podać około dwuletnie kolejki do psychologów i psychoterapeutów w warunkach NFZ oraz brak terminów na rynku prywatnym z powodu nasilenia zapotrzebowania w wyniku wspomnianych wcześniej konsekwencji pandemii).³

Pełne wyniki badań dostępne są w Raporcie z badania „Kondycja mieszkańców gminy Zielonki w czasie pandemii COVID-19”, Opracowanie dr Karolina Kmieciak-Jusięga, pracownik naukowo - dydaktyczny Katedry Nauk o Rodzinie Akademii Ignatianum w Krakowie;

7. DOSTĘPNOŚĆ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

W dniu 28 czerwca 2018 r. Rada Gminy Zielonki przyjęła 2 uchwały regulujące dostępność alkoholu na terenie Gminy:

Uchwała nr XL/56/2018 Rady Gminy Zielonki z dnia 28 czerwca 2018 roku w sprawie ustalenia dla terenu Gminy Zielonki maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży

Uchwała nr XL/57/2018 Rady Gminy Zielonki z dnia 28 czerwca 2018 roku w sprawie zasad usytuowania na terenie Gminy Zielonki, miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Poniższa zamieszczono tabelę przedstawiającą wykorzystanie limitów sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży w latach 2018 – 2021,

Tab.2. Wykorzystanie limitów zezwoleń, według stanu na dzień 30 września 2021 r.

³ Raport z badania „Kondycja mieszkańców gminy Zielonki w czasie pandemii COVID-19”, Zielonki 2020r.
<https://zielonki.pl/index.php/10-aktualnosci/7846-kondycja-mieszkanow-gminy-zielonki-w-czasie-pandemii-covid-19-reaktywacja>

Rodzaj zezwolenia	Sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży		Sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	
	Limit określony w uchwale	Limit wykorzystany	Limit określony w uchwale	Limit wykorzystany
2021 rok				
o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa (A)	45	33	30	18
o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) (B)	40	37	25	15
o zawartości powyżej 18% zawartości alkoholu (C)	40	31	25	11
2020 rok				
o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa (A)	45	34	30	15
o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) (B)	40	37	25	13
o zawartości powyżej 18% zawartości alkoholu (C)	40	31	25	9
2019 rok				
o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa (A)	45	31	30	12
o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) (B)	40	29	25	7
o zawartości powyżej 18% zawartości alkoholu (C)	40	30	25	6
2018 rok				
o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa (A)	45	31	30	13
o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) (B)	40	29	25	10
o zawartości powyżej 18% zawartości alkoholu (C)	40	29	25	8

Źródło: Urząd Gminy Zielonki

VI. FINANSOWANIE

Realizacja zadań w ramach Programu finansowana będzie ze środków Gminy pochodzących głównie z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Ustawa z dnia 14 lutego 2020 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2021 roku, wprowadziła do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przepisy dotyczące opłaty od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, czyli tzw. małych.

Od 2021 roku przedsiębiorcy hurtowi zaopatrujący przedsiębiorców detalicznych posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży (potocznie zwanych „sklepowymi”) są obowiązani uiszczać opłatę w wysokości 25 zł za każdy pełny litr 100% alkoholu pobieraną od napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

Opłaty wnoszone za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml stanowią w wysokości:

1. 50% dochód gmin, na terenie których jest prowadzona sprzedaż napojów alkoholowych
2. 50% przychód Narodowego Funduszu Zdrowia (por. art. 93 ust. 3 powyższej ustawy).

Gmina przeznacza ww. środki na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu (art. 93 ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości...).

Według opinii Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odnośnie przeznaczania środków pochodzących z opłaty, o której mowa w art. 9² ust. 11 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) w pierwszej kolejności opłaty powinny być przeznaczane na zadania, o których mowa w art. 4¹ ust. 1 ustawy. W dalszej kolejności, opłaty mogą być przeznaczane na zadania nie ujęte do tej pory w gminnych programach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Z tym, że zadania te muszą mieć związek z przeciwdziałaniem negatywnym skutkom spożywania alkoholu. Związek ten każdorazowo będą musiały wykazać gminy, które zdecydują się na finansowanie zadań nieujętych w gminnych programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zadania Programu mogą być również finansowane z dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych dostępnych źródeł.

VII. KOORDYNACJA I REALIZACJA PROGRAMU

Za koordynację i realizację zadań Programu odpowiedzialny jest Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Skuteczna realizacja programu opiera się na współpracy z poniżej wymienionymi instytucjami:

- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołem Interdyscyplinarnym,
- Urzędem Gminy Zielonki (w zakresie prowadzenia i koordynacji spraw związanych z obrotem napojami alkoholowymi.)
- Kuratorami sądowymi,
- Policją.

VIII. MONITOROWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Monitoring i ewaluacja działań podejmowanych w ramach programu prowadzone będą przez Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

IX. PUNKT INFORMACJI I WSPARCIA RODZINY

Punkt działa w strukturach GOPS, zapewnia nieodpłatne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne oraz prawne na rzecz osób i rodzin z terenu gminy Zielonki znajdujących się w trudnej sytuacji. W ramach Punktu usługi dla mieszkańców gminy Zielonki od 1 stycznia 2022 roku świadczy również terapeuta uzależnień.

Działania Punktu są nakierowane na pracę z osobami i rodzinami borykającymi się z problemami, które nie są w stanie rozwiązać trudnej sytuacji życiowej, wykorzystując własne środki i możliwości.

Celem działalności Punktu jest diagnozowanie problemów Klienta w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie oraz planowanie pomocy i udzielanie wsparcia dla osób i rodzin korzystających z jego usług.

W ramach Punktu organizowane są spotkania grupowe, w trakcie których prowadzone są rozmowy motywujące do podjęcia terapii z osobami wskazanymi przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonkach. Możliwe jest także wsparcie dla rodzin tych osób. Dodatkowo prowadzona jest edukacja dotycząca mechanizmów uzależnienia dla osób kierowanych na terapię.

Osoby potrzebujące wsparcia mają zapewnioną pomoc:

- Prawnika;
- Psychologa;
- Psychoterapeuty;

- Certyfikowanego Terapeuty Uzależnień;
- Terapeuty;
- Pedagoga;
- Inspektora ds. uzależnień.

W 2020 roku z działalności Punktu Informacji i Wsparcia Rodziny skorzystało 148 osób, którym w sumie udzielono 276 porad. Większość porad dotyczyła alkoholizmu, oraz przemocy domowej zgłaszanej przez poszkodowane osoby. Problemy uzależnienia dotyczyły 104 spraw, pozostałe konsultacje dotyczyły konfliktów rodzinnych oraz trudności wychowawczych.

W roku 2021 z działalności Punktu Informacji i Wsparcia Rodziny skorzystało 299 osób którym w sumie udzielono 276 porad. Większość porad dotyczyła uzależnień od alkoholu, narkotyków, hazardu oraz nadmiernego używania urządzeń elektronicznych przez dzieci, a także osoby dorosłe. Problemy związane z komunikowaniem się, emocjami, trudnościami w relacjach, a także sprawy dotyczące konfliktów rodzinnych oraz trudności wychowawczych, jak również przemocy domowej.

Tabela 3. Liczba osób objętych wsparciem w Punkcie Informacji i Wsparcia Rodziny w Zielonkach w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Poradnictwo psychologiczne	20	37	44
Poradnictwo pedagogiczne	26	26	42
Mediacje	36	78	brak
Wsparcie terapeutyczne	brak	brak	62

Źródło: GOPS

X. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1) Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, należy w szczególności:

- Inicjowanie, współpraca przy opracowaniu, opiniowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Gminy w sprawie – liczby punktów sprzedaży oraz zasad ich usytuowania;
- Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
- Prowadzenie rozmów z członkami rodzin osoby uzależnionej od alkoholu, zmierzających do podejmowania przez nich leczenia współuzależnienia;
- Współpraca ze stowarzyszeniami działającymi na terenie gminy w zakresie realizacji zadań wynikających z gminnego programu rozwiązywania problemów alkoholowych.

Procedura: podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego:

- Pisemny wniosek o wszczęcie postępowania zmierzającego do orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu przez osobę uzależnioną od alkoholu. (Wniosek może złożyć każdy – członek rodziny, sąsiad, instytucja GOPS, szkoła, zakład pracy, Prokuratura, Policja);
- Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przeprowadzają rozmowę z osobą zgłaszającą wniosek oraz zbierają informacje w środowisku na temat osoby uzależnionej;
- Po zgromadzeniu informacji Komisja wzywa osobę, której dotyczy wniosek na rozmowę motywacyjną;
- Jeżeli wszystkie źródła potwierdzają występowanie problemu alkoholowego, a osoba nie wyrazi chęci dobrowolnego podjęcia leczenia, sprawa kierowana jest do Sądu Rejonowego;
- Sąd po przebadaniu osoby uzależnionej przez biegłych sądowych rozpatruje wniosek, wydając postanowienie w przedmiocie uzależnienia.

2) Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W 2020 roku do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęły 24 wnioski o objęcie leczeniem odwykowym osób nadużywających alkoholu. Do Sądu skierowano 10 wniosków o wydanie postanowienia o zobowiązanie do leczenia odwykowego.

Porównując w roku 2021 do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 39 wniosków o objęcie leczeniem odwykowym osób nadużywających alkoholu, natomiast do Sądu skierowano 25 wniosków o wydanie postanowienia o zobowiązanie do leczenia odwykowego.

W ramach obowiązków wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, założono 29 Niebieskie Karty, a sprawy trafiły do tzw. „Zespołu Interdyscyplinarnego”. Ponadto, członkowie Komisji uczestniczyli w ok. 20 spotkaniach grup roboczych powołanych na wniosek Zespołu Interdyscyplinarnego dotyczących rodzin, w których ma miejsce przemoc wynikająca z nadużywania alkoholu przynajmniej przez jednego z członków rodziny.⁴

W oparciu o uchwałę nr XL/56/2018 Rady Gminy Zielonki z dnia 28 czerwca 2018 roku w sprawie ustalenia dla terenu Gminy Zielonki maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży oraz uchwałę nr XL/57/2018 Rady Gminy Zielonki z dnia 28 czerwca 2018 roku w sprawie zasad usytuowania na terenie Gminy Zielonki, miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Opinię pozytywną dotyczącą lokalizacji otrzymało 21 wniosków.

W 2020 roku odbyło się 41 posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W roku 2021 odbyły się 52 posiedzenia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Z porad i pomocy Komisji w 2020 roku skorzystało ok. 50 osób, natomiast w roku 2021 było to ok. 75 osób.

Członkowie Komisji w roku 2020 przeprowadzili 2 kontrole terenowe dotyczące zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, z uwagi na pandemię COVID – 19 oraz wprowadzonych obostrzeniach w kraju nie było możliwe przeprowadzenie pozostałych kontroli.

W roku 2021 przeprowadzono 9 kontroli terenowych dotyczących zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

W miesiącach kwiecień – maj 2021 przeprowadzony został Zakup Kontrolowany "Tajemniczy klient" oraz szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych na terenie Gminy Zielonki.⁵

Pełne wyniki badań dostępne są w „Raporcie z zakupu kontrolowanego w Gminie Zielonki” przeprowadzonego przez Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji, Zielonki 2021r.

✓ ⁴ Raport GOPS Zielonki „Diagnoza lokalna zjawiska przemocy i zasoby instytucjonalne”, Zielonki 2021r.

⁵ Raport z Zakupu kontrolowanego w Gminie Zielonki”, Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji, Zielonki 2021r.

XI. WYKAZ ZADAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH PROGRAMU

1. CELE REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1.1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych poprzez:

- Kontynuację działalności Punktu Informacji i Wsparcia Rodziny oraz Placówki Wsparcia Dziennego w Zielonkach.
- Współpracę z Kościołem, lekarzami rodzinnymi z terenu gminy, policją oraz instytucjami działającymi na terenie Gminy Zielonki i Krakowa, zajmującymi się problematyką uzależnień.
- Przygotowanie własnych materiałów informacyjnych na temat możliwości szukania pomocy. Baza dostępnych ośrodków odwykowych.
- Monitorowanie zagrożenia uzależnieniami na terenie gminy poprzez ankiety oraz wywiad z ekspertami.

1.2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe bądź narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez:

- Rozbudowę działalności Punktu Informacji i Wsparcia Rodziny poprzez zatrudnienie mediatora oraz terapeuty uzależnień. Działalność Punktu Informacji i Wsparcia Rodziny realizuje zadania nakierowane na pracę z osobami i rodzinami borykającymi się z problemami.
- Udzielaniu rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej, pedagogicznej, terapeutycznej i prawnej.
- Kontynuację oraz zwiększanie skuteczności interwencji administracyjno-prawnych wobec przemocy i innych zaburzeń funkcjonowania rodziny.
- Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się rozwiązywaniem problemów uzależnień.
- Współpracę w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, praca w Grupach roboczych wymienionego Zespołu.
- Promocję Punktu Informacji i Wsparcia Rodziny poprzez publikację broszur oraz przygotowanie artykułów do prasy lokalnej.

1.3. Zwiększenie skuteczności nowoczesnej profilaktyki poprzez:

- ✓ Dalsze prowadzenie zajęć profilaktycznych, uczenie postaw i umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu.;
- ✓ Realizację szkolnych programów profilaktycznych;

- ✓ Kontynuację kampanii profilaktycznej dla dzieci i rodziców „Otwórz się na pomoc” do września 2022 r.

Projekt „Otwórz się na pomoc” to interaktywny film poświęcony problemowi uzależnienia dzieci od komputera i Internetu. Scenariusz filmu został opracowany we współpracy z doświadczoną psycholog dziecięcą. Zadaniem widzów jest pokierowanie losami Dominika 12-letniego chłopca, który musi zmierzyć się z własnymi słabościami i uzależnieniem od gier komputerowych. Podjęte przez widzów decyzje w trakcie filmu mają wpływ na przebieg fabuły. Jedne wybory przybliżają postać do rodziny, inne sprawiają, że coraz bardziej zatapia się w świecie cyfrowego uzależnienia.

W projekcie „Otwórz się na pomoc” znajduje się zakładka „Prawdziwe historie” w której przedstawione są historie dzieci borykających się z problemami m.in. hejtu i przemocy w sieci, depresji, uzależnienia od alkoholu, a także część poświęcona problemowi zdrowia psychicznego rodziny w zamknięciu.

Na końcu materiału filmowego znajdują się informacje kontaktowe do Gminy Zielonki i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, w tym m.in. Punktu Informacji i Wsparcia Rodziny.

Programy rekomendowane do realizacji w gminach przez Instytucje Centralne:

- Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
- Ośrodek Rozwoju Edukacji.

Proponowane do realizacji programy:

- ✓ Udział Gminy Zielonki w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych;
- ✓ Program profilaktyczny Debata - wzmocnienie postaw pro-abstynenckich u nastolatków stojących przed progiem inicjacji alkoholowej;
- ✓ Program „Archipelag skarbów” - temat seksualności;
- ✓ Szkolna Interwencja profilaktyczna;
- ✓ Program Domowych Detektywów „Jaś i Małgosia na tropie”;
- ✓ Edukacja rodziców i wychowawców w zakresie umiejętności pomagania młodzieży w utrzymywaniu abstynencji. Cykliczne spotkania pedagogów i rodziców mające na celu pogłębienie wiedzy i trenowaniu umiejętności wychowawczych;
- ✓ Działania profilaktyczne w obszarze używania substancji psychoaktywnych jako i zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi;
- ✓ Zwiększanie skuteczności interwencji wobec zaburzeń zachowania wynikających z nadmiernego picia czy używania środków psychoaktywnych przez młodzież;
- ✓ Koordynacja Szkolnych Programów Profilaktyki i wspomaganie szkół w ich realizacji.

1.4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkotykowych poprzez:

- Współpracę z instytucjami działającymi w obszarze wychowania i profilaktyki na terenie Gminy Zielonki w formie zlecenia zadania na przedsięwzięcie profilaktyczne,
- Wyjazd letni profilaktyczny.

1.5. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w szczególności inicjuje działania w zakresie określonym w niniejszym programie oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Komisja prowadzi kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy, w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, oraz niniejszej Uchwały Rady Gminy i warunków określonych w zezwoleniu na sprzedaż napojów alkoholowych.

Zasady pracy i wynagradzania Członków Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- a) członkowie komisji pobierają wynagrodzenie za posiedzenie komisji lub posiedzenie zespołu roboczego,
- b) posiedzenia komisji odbywają się jeden raz w tygodniu,
- c) wynagrodzenie przewodniczącego komisji, za posiedzenie komisji i zespołu roboczego wyniesie 10 % najniższego wynagrodzenia za pracę pracownika określonego w ustawie z dnia 10 października 2002r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę,
- d) wynagrodzenie członka komisji, za posiedzenie komisji i zespołu roboczego wyniesie 10 % najniższego wynagrodzenia za pracę pracownika określonego w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę,
- e) wynagrodzenie sekretarza komisji wyniesie miesięcznie 20% najniższego wynagrodzenia za pracę, pracownika określonego w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę,
- f) członkowie komisji mogą zrzec się swojego wynagrodzenia za pracę w GKRPA.

1.6. Bieżące utrzymanie biura inspektora ds. uzależnień.

Środki przeznaczone na wydatki związane z bieżącym użytkowaniem budynku w Zielonkach przy ul. Krakowskie Przedmieście 112, na które składają się koszty mediów, środki czystości, materiały biurowe, drobne prace konserwatorskie, remonty.

1.7. Promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień poprzez:

- Wdrażanie do życia społecznego i gospodarczego postaw wspomagających racjonalną kontrolę nad obecnością alkoholu w życiu codziennym;
- Propagowanie powściągliwości i samoograniczenia rozmiarów spożywania alkoholu jako wzorów postępowania dla grup społecznych o wysokim prestiżu;

- Kontynuację współpracy z mediami, promocję ww. postawy;
- Udział w kampaniach i akcjach społecznych zmieniających postawy społeczne;
- „E – Program Ograniczania Picia (E-POP)” - program terapeutyczny trwający 11 tygodni. Udział w programie jest dobrowolny i nieodpłatny, dostępny na stronie gminy Zielonki. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim Collegium Medicum opracowała nowoczesny Program Ograniczania Picia. Składa się on z platformy internetowej e-terapii i aplikacji telefonicznej, które mają na celu pomóc w zmianie zachowań osobom pijącym problemowo.

Aplikacja oferuje trzy etapy uczestniczenia w programie oddziaływań terapeutycznych:

- I. Zapoznanie się z podstawowymi informacjami dotyczącymi programu oraz problematyki nadużywania alkoholu. Należy także wypełnić kwestionariusze pozwalające poznać osobisty sposób picia danej osoby.
- II. Wygenerowana zostanie automatycznie informacja zwrotna. W jej skład wchodzić będzie m.in.: zestawienie korzyści i strat wynikających z picia alkoholu, prezentacja jak wygląda picie danej osoby na tle ogólnej populacji, analiza czynników pomagających w dokonaniu zmiany.
- III. przez 11 tygodni dana osoba będzie miała szansę wprowadzać i monitorować zmiany w sposobie picia alkoholu.

1.8. Placówka Wsparcia Dziennego "Miejsce Rodzinne w Zielonkach"

Działalność Placówki Wsparcia Dziennego (PWD) „Miejsce rodzinne w Zielonkach”

W Zielonkach w budynku ul. Krakowskie Przedmieście 112, w roku 2019 została utworzona Placówka Wsparcia Dziennego pod nazwą „Miejsce rodzinne w Zielonkach” (PWD), placówka pracuje w trzech formach – opiekuńczej, specjalistycznej i podwórkowej.

Usługami PWD objętych jest około 40 dzieci z miejscowości min. Zielonek, Pękowic, Grębownic, Trojanowic, Węgrzc oraz Woli Zachariaszowskiej

PWD funkcjonuje min. 4 godzin dziennie przez 5 dni w tygodniu przez cały rok.

Uczestnictwo dzieci jest całkowicie bezpłatne.

Zajęcia obejmują głównie opiekę i wychowanie, w szczególności: pomoc w nauce oraz organizację czasu wolnego, zajęcia profilaktyczne, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży.

Zajęcia prowadzi 3 wychowawców. Dodatkowo min. 2 razy w m-c wycieczki lub wspólne wyjścia do kina, teatru i muzeów, warsztaty zewnętrzne.

Do miesiąca sierpnia 2022 roku - Kontynuacja projektu dofinansowana z UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. W ramach trwałości projektu Placówka Wsparcia Dziennego będzie kontynuować pracę przez 3 lata i przechodzi na finansowanie w całości z budżetu gminy do 2025 roku.

2. CELE REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

2.1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży:

- ✓ Realizacja programów i warsztatów profilaktyki uniwersalnej.
- ✓ Realizacja Kolonii profilaktycznej dla dzieci z terenu Gminy Zielonki.

2.2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków:

- ✓ Dyżury specjalistów w ramach działalności Punktu Informacji i Wsparcia Rodziny.
- ✓ Zakup ulotek i literatury.

Załącznik nr. 1**Wydatki związane z realizacją programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2022 roku**

Cele strategiczne	Działania/ zadania	Harmonogram działań	Wskaźniki osiągnięcia celu	Termin realizacji	Finansowanie w 2022 roku
1.1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu Koszt: 60 000 zł	Kontynuacja działalności Punktu Informacji i Wsparcia Rodziny w Zielonkach	Cały rok	Ilość konsultacji, porad: Psycholog – 12 godz. miesięcznie; Pedagog – 16 godz. miesięcznie; Terapeuta – 20 godz. miesięcznie	2022 - 2025	60 000 zł Koszt osobowy dyżurów
1.2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	Kontynuacja oraz zwiększanie skuteczności interwencji administracyjno-prawnych wobec przemocy i innych zaburzeń funkcjonowania rodziny oraz konsultacje psychologiczne, psychoterapeutyczne, pedagogiczne	Cały rok	Ilość konsultacji, interwencji Terapeuta uzależnień - 16 godz. miesięcznie	2022 - 2025	14 000 zł koszty osobowe dyżurów

Koszt: 34 000 zł	Kontynuacja działalności Punktu Informacji i Wsparcia Rodziny w Zielonkach	Cały rok	Ilość konsultacji Psychoterapeuta- 12 godz. miesięcznie	2022 - 2025	20 000 zł koszty osobowe dyżurów
1.3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. Koszt: 88 000 zł	Realizacja programów profilaktyki w szkołach podstawowych w Gminie Zielonki	Styczeń – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Liczba spotkań Liczba osób biorących udział w zajęciach Ilość raportów	2022 - 2025	80 000 zł Koszt realizacji i organizacji, zajęć oraz warsztatów profilaktycznych w szkołach podstawowych w Gminie Zielonki
	Edukacja rodziców i wychowawców w zakresie umiejętności pomagania młodzieży w utrzymywaniu abstynencji w ramach zintegrowanego modelu profilaktyki. Cykliczne spotkania pedagogów i rodziców mające na celu pogłębienie wiedzy	Styczeń – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Liczba spotkań Liczba osób biorących udział w zajęciach Ilość raportów	2022 - 2025	7 000 zł Przeprowadzenie 8 szkoleń/ warsztatów dla rodziców

	i trenowaniu umiejętności wychowawczych				
	Udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych	Cały rok	Ilość uczestników	2022 - 2025	1 000 zł Koszt organizacji
1.4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych. Koszt: 40 000 zł	Współpraca z NGO działającymi w obszarze profilaktyki i wychowania. Współpraca z osobami fizycznymi	Cały rok	Ilość partnerów Sprawozdania z realizacji projektów. Ilościowy Pracownik obsługi 126 godz. miesięcznie; Przeprowadzenie diagnozy społecznej.	2022 - 2025	40 000 zł
1.5. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Koszt: 85 000 zł	Bieżąca działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, koszty osobowe, obsługa biurowa. Szkolenia członków GKRPA	Cały rok	Ilość spotkań: Posiedzenia GKRPA 52 spotkania Ilość kontroli punktów sprzedaży	2022 - 2025	85 000zł
1.6. Bieżące utrzymanie biura pełnomocnika Koszt: 15 900 zł	Bieżące koszty, oraz drobne naprawy itp.	Cały rok	Ilościowy: zakup środków czystości, materiałów biurowych, bieżące naprawy, remonty. Poczta.	2022 - 2025	15 900 zł

			Koszty opłat prądu, usługi telekomunikacyjnej oraz Internetu		
1.7. Promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień Koszt: 7 100 zł	Szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych	Cały rok	Ilość skontrolowanych punktów; Przeprowadzenie 1 szkolenia	2022 - 2025	2 100 zł
	Udział w organizacji i realizacji pikników rodzinnych, imprez sportowych itp.	Cały rok	Ilość wydarzeń; Ilościowe: zakup materiałów profilaktycznych (ulotki , broszury) 2 x warsztaty	2022 - 2025	5 000 zł
1.8. Placówka Wsparcia Dziennego "Miejsce Rodzinne w Zielonkach" Koszt: 85 000 zł	Placówka, o zasięgu gminnym, obejmie wsparciem dzieci/młodzież do 18 roku życia oraz ich rodziców/opiekunów prawnych mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych lub chcących poprawić swoje umiejętności. Doradztwo prawne i psychologiczne, konsultacje,	Cały rok	Liczba spotkań; Liczba osób biorących udział w zajęciach	2022 - 2025	75 000 zł

	diagnozy potrzeb, szkoła dla rodziców Organizacja wyjazdów				
	Zakup materiałów i wyposażenia (materiały biurowe, środki czystości, środki ochrony przeciw COVID), bilety wstępu		Ilość	2022 - 2025	10 000 zł
1.9. Koszty Sądowe Koszt: 5 000 zł	Opłaty za wnioski do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego	Cały rok	Ilościowe: opłaty za wniosek do Sądu zobowiązanie do leczenia odwykowego (100 zł – wniosek); Koszty badań Biegłych Sądowych	2022 - 2025	5 000 zł
Razem: 420 000 zł					

Wydatki związane z realizacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w 2022 roku

Cele strategiczne	Działania/ zadania	Harmonogram działań	Wskaźniki osiągnięcia celu	Termin realizacji	Finansowanie

2.1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży Koszt: 30 000 zł	Realizacja programów i warsztatów profilaktyki uniwersalnej przeciwdziałających zagrożeniu narkotykami i „dopalaczami”	Styczeń – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Liczba spotkań, liczba osób biorących udział w zajęciach Ilość raportów	2022 - 2025	5 000 zł – koszt organizacja czterech warsztatów dla dzieci w szkołach podstawowych na terenie Gminy Zielonki
	Realizacja Kolonii profilaktycznej dla dzieci z terenu Gminy Zielonki	Lipiec – sierpień	Liczba osób biorących udział w wyjeździe. Sprawozdanie z realizacji	2022 - 2025	25 000 zł – koszt organizacji kolonii profilaktycznej dla dzieci
2.2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków Koszt: 10 000 zł	Koszty osobowe dyżuru specjalistów, oraz terapeuty uzależnień	Cały rok	Ilość porad	2022 - 2025	8 000 zł – wynagrodzenie (80 godzin)
	Zakup ulotek, oraz literatury przekazywanej rodzicom	Cały rok	Ilość zakupionych materiałów	2022 - 2025	2 000 zł
Razem: 40 000 zł					
					SUMA 460 000 zł

Uzasadnienie

W związku z nowelizacją ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469), która weszła w życie 1 stycznia 2022 roku samorządy gminne są zobowiązane, nie później niż do 31 marca 2022 roku przyjąć nowe, gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Zgodnie z art. 2. ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii sporządza się na okres nie dłuższy niż 4 lata.

Wobec powyższego został opracowany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 - 2025 i podlega uchwaleniu przez Radę Gminy Zielonki.